

Teknikföretagen

Teknikföretagens referens:
Mats Andersson
mats.andersson@teknikforetagen.se

2023-11-27

Dnr:
U2023/02078

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se
annika.jaremo@regeringskansliet.se

Teknikföretagens yttrande avseende:
**Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar
(SOU 2023:31)**

Inledning och sammanfattning

Teknikföretagen är över lag positiva till utredningens förslag att Yrkeshögskolan ska växa och att antalet utbildningsplatser ska öka med 35 procent på 10 år i förhållandet till nuläget.

Efterfrågan på personer med en examen ifrån yrkeshögskolan är mycket stor inom industrin. Yrkeshögskolan har också en betydande roll för det livslånga lärandet och efterfrågan på utbildningar för yrkesverksamma kommer med största säkerhet fortsätta att öka.

Företag inom teknik- och industrisektorn engagerar sig i yrkeshögskoleutbildningar genom att ingå i ledningsgrupper samt genom att ställa upp med LIA-platser och tar därigenom emot praktikanter. Och de anställer elever från yrkeshögskolan.

Vi ser att de elever som läst på Yrkeshögskolan får en djupare teknisk kompetens än de som läst gymnasial nivå och att yrkeshögskolans elever därmed allt som oftast motsvarar företagets efterfrågan på praktiska teoretiker och teoretiska praktiker.

Teknikföretagen har historiskt sett varit positiva till att det successivt har tillförts mer resurser till Yrkeshögskolan och till att antalet platser därigenom kunnat öka. För de industrirelevanta utbildningarna har det dock varit en utmaning att utbildningarna inte attraherar tillräckligt många sökande. Detta har inneburit att fler utbildningsplatser inte per automatik gett fler utbildade.

Teknikföretagen
Box 5510, 114 85 Stockholm
Storgatan 5, Stockholm
Telefon 08-782 08 00
www.teknikforetagen.se

Därför välkomnar Teknikföretagen en utveckling av yrkeshögskolan och i synnerhet de förslag till förändringar som vi i realiteten tror kan leda fler utbildade inom teknik och industri snarare än fler tomma platser. Många av utredningens förslag tror vi kan bidra till en expansion i rätt riktning.

Teknikföretagen vill särskilt lyfta förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ska få möjlighet att föra över medel till kommande budgetår. Ekonomiska förutsättningar som bygger på stabilitet och långsiktighet är enligt oss grunden för ett väl fungerande utbildningssystem.

Vi vill också särskilt betona vikten av förslaget att staten på ett samhällsekonomiskt sätt i framtiden ska stimulera utbildningsmiljöer som skapar förutsättningar för investeringstunga utbildningar i ett flexibelt system. Behovet av ett stöd för investeringstunga utbildningar av samhällsekonomiskt intresse är tydligt. I många fall avstår utbildningsanordnare från att ansöka om utbildningar som kräver stora investeringar alternativt genomför utbildningar med undermålig utrustning på bekostnad av utbildningskvaliteten. Detta drabbar samhällsviktiga teknik- och industriutbildningar extra hårt.

Teknikföretagen vill dock samtidigt lyfta fram två delar som vi saknar som förslag från utredningen för att inte expansionen enbart ska leda till fler tomma platser.

Teknikföretagen saknar ett förslag om ökade insatser för att öka kännedomen om yrkeshögskolan. Vi anser att myndigheten bör få ett uppdrag och resurser för att vidareutveckla arbetet med att öka kännedomen om utbildningsformen. I detta förslag bör även frågan ingå om hur så kallade Behörighetsförberedande utbildning (BFU) i högre grad kan stimuleras (se vidare under avsnitt 11.10.1 nedan).

Teknikföretagen saknar också ett förslag om en översyn av schablonnivåerna som ligger till grund för statsbidrag för yrkeshögskoleutbildningarna. Olika utbildningsområden har olika förutsättningar och medför i praktiken olika behov av till exempel lokaler, maskiner och inventarier. Vi skulle därför vilja se ett förslag om en översyn av schablonnivåerna mot en mer diversifierad ersättningsmodell, där statsbidraget i större utsträckning överensstämmer med den faktiska kostnadsbilden för respektive utbildningsinriktning.

Utöver ovan nämnda förslag vill Teknikföretagen dessutom lyfta utredningens förslag om att avråda regeringen från att göra en överföring av vidareutbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år (Te4) till yrkeshögskolan. Ett bibehållande av Te4 som befintlig gymnasieutbildning innebär fördelar som skulle gå förlorade vid en överföring till yrkeshögskolan. Dessutom skulle en överföring av Te4 till yrkeshögskolan riskera att få stora konsekvenser för de grundläggande principer som framgången med dagens yrkeshögskola vilar på.

Sist, men inte minst, vill Teknikföretagen betona vikten av att utredningen i sina förslag valt att utgå från principen att bibehålla yrkeshögskolans särart. I likhet med utredningen anser vi att särarten fortsatt behöver vara styrande vid kommande behov av reformeringar av yrkeshögskolan. Det är på detta sätt som förutsättningar ges för yrkeshögskolan att fortsätta utvecklas och vara stabil, effektiv och hållbar. Särskilt viktigt är det att utbildning inom yrkeshögskolan initieras och drivs i nära samverkan med arbetslivet och dimensioneras efter arbetsmarknadens behov, att flexibilitet råder i förhållande till efterfrågan, att

utbildningarna innehåller lärande i arbete (LIA) som utgångspunkt och att yrkeshögskolan fortsatt ska vara en decentraliserad utbildningsform.

Särskilda synpunkter

Vi på Teknikföretagen har valt att fokusera på de av utredningens förslag som vi anser är av särskild betydelse för industrins och våra medlemsföretags kompetensförsörjning. Teknikföretagen har därför valt att lämna särskilda synpunkter på ett urval av utredningens enskilda förslag, vilka följer nedan.

Kapitel 3 Vissa frågor om statsbidrag och särskilda medel till yrkeshögskolan

3.6.1 MYH bör som regel få möjlighet att föra över medel till kommande budgetår

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan bör som regel bemyndigas att få disponera ett anslagssparande om högst 3 procent avseende 1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning.

*Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen instämmer i utredningens beskrivning av den problematik som uppstår när Myndigheten för Yrkeshögskolan (MYH) inte kan spara medel som inte hunnit användas under innevarande år. Det faktum att medel som inte hunnit användas under innevarande år skickas tillbaka till staten, försämrar förutsättningarna för industrins kompetensförsörjning. Inte minst då myndigheten i dagsläget tvingas ge avslag till bra ansökningar för kommande år.

Genom möjligheten till anslagssparande i likhet med universitets- och högskolornas möjlighet till anslagssparande, anser vi att ett bättre resursutnyttjande och en bättre disponering av medel kan säkerställas. Möjligheten att spara medel som inte går åt under innevarande år är särskilt viktigt i samband med att det tillskjuts extra medel för yrkeshögskoleutbildning under innevarande år.

Kapitel 4 Ett gemensamt system för ansökan och behörighetsprov för grundläggande behörighet

4.7.8 Alternativet med ett nytt gemensamt system för ansökan inom yrkeshögskolan

Utredningens bedömning: Vid införandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan bör förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan kompletteras med en bestämmelse om att MYH har till uppgift att biträda anordnarna vid antagning av studerande till yrkeshögskolan och att ansvara för ett samordnat ansökningsförfarande.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning.

4.8.1 Uppdrag att genomföra en förstudie

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), Myndigheten för digital förvaltning och Universitets- och högskolerådet får ett gemensamt uppdrag att genomföra en förstudie för inrättandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan. Förstudien ska ta sin utgångspunkt i det förslag till utformandet av ansökningssystemet som presenteras i denna utredning. MYH ska samordna arbetet som ska resultera i en kravspecifikation för systemet och förslag på hur det ska förvaltas.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen delar utredningens bedömning att dagens decentraliserade system för antagning innebär många utmaningar, vilka troligen också är orsaken till att beviljade utbildningsplatser ibland gapar tomma. Vi tror till exempel att ett gemensamt system för antagning skulle kunna effektivisera reservantagningen i början av terminen och på så sätt bidra till en ökad fyllnadsgrad på utbildningarna.

Framtagandet av ett nytt system för ansökan bör enligt oss samordnas med ett nytt system för studiedokumentation.

4.9.4 Behörighetsprovet kan användas för grundläggande behörighet även inom yrkeshögskolan

Utredningens bedömning: Om försöksverksamheten med behörighetsprovet för grundläggande behörighet i högskolan permanentas bör provet även användas för bedömning av grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

*Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning.*

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen delar utredningens bedömning att om försöksverksamheten med behörighetsprovet för grundläggande behörighet i högskolan lyckas och därefter även införs på yrkeshögskolan, bör det kunna skapa ytterligare en väg in till yrkeshögskolan som kompletterar nuvarande system. Ett centraliserat behörighetsprov för grundläggande behörighet skulle därmed kunna underlätta prövnings- och antagningsprocessen för utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan.

Kapitel 5 Ett förstärkt system för studiedokumentation

5.8.1 MYH ges i uppdrag att i samverkan med DIGG utforma ett nytt system för studiedokumentation

Utredningens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska ges i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning utforma ett nytt system för studiedokumentation i enlighet med den beskrivning av det systemet som ges i avsnitt 5.7.3. Uppdraget ska samordnas med uppdraget att genomföra en förstudie för inrättandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan.

*Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.*

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen stödjer förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ges uppdrag att utforma ett nytt system för studiedokumentation. Vi stödjer även utredningens uppmaning om att detta arbete bör samordnas med förstudien om ett gemensamt system för antagning till yrkeshögskolan. Vi anser dock att det är angeläget att ett nytt system för studiedokumentation specifikt anpassas till yrkeshögskolans förutsättningar. Utöver det har vi inga synpunkter på systemets utformande.

Kapitel 6 Vissa frågor om examina och progression

6.10.1 Det bör finnas möjlighet till progression inom yrkeshögskolesystemet

Utredningens bedömning: För att möjliggöra både en ökad fördjupning (en ökad progression) och en ökad rörlighet inom yrkeshögskolan bör utbildningar inom yrkeshögskolan tillåtas bygga på en eftergymnasial utbildning eller motsvarande kunskaper.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Generellt är Teknikföretagen mån om att det formella utbildningssystemet ska reducera antalet återvändsgränder för att istället främja progression. Vi ställer oss därför positiva till utredningens förslag att utbildningar inom yrkeshögskolan ska tillåtas bygga på en eftergymnasial utbildning eller motsvarande kunskaper i syfte att möjliggöra både en ökad fördjupning (en ökad progression) och en ökad rörlighet inom yrkeshögskolan.

Att fördjupningsutbildningar ska kunna ges inom yrkeshögskolan har inte bara stor betydelse för yrkesverksammas möjligheter att tillgodogöra sig de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden, det har även stor betydelse för att yrkeshögskolan bättre ska kunna möta näringslivets och industrins behov av den kompetens som utvecklas inom yrkeshögskolans utbildningar på kvalificerad nivå.

Teknikföretagen anser att införandet av fördjupningsutbildningar bör ske skyndsamt. Det är centralt för att yrkeshögskolan ska kunna möta det växande behovet av fördjupningsutbildningar hos yrkesverksamma, vilket ökar ytterligare då studier möjliggörs genom införandet av omställningsstudiestödet.

6.10.2 Fördjupningsutbildningar bör kunna leda till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen

Utredningens bedömning: Yrkeshögskolan bör omfattas av fördjupningsutbildningar motsvarande minst 200 yrkeshögskolepoäng som gör det möjligt att uppnå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om den studerande har förkunskaper motsvarande en eftergymnasial utbildning inom samma område som fördjupningsutbildningen.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning.

6.10.3 En ny bestämmelse om att utbildning får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen och mer ändamålsenliga läranderesultat

Utredningens förslag: En ny bestämmelse ska införas i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan som innebär att en utbildning även får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om utbildningen är en fördjupningsutbildning som omfattar minst 200 yrkeshögskolepoäng och utbildningen tillsammans med eftergymnasial utbildning inom samma område motsvarar minst 400 yrkeshögskolepoäng. Studeranden ska även i övrigt uppfylla villkoren för en kvalificerad yrkeshögskoleexamen i fråga om kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet. Av utbildningsplanen ska det framgå om det är fråga om en fördjupningsutbildning. Examenskraven avseende läranderesultat för kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet ska ändras i enlighet med Myndigheten för yrkeshögskolans (MYH) återrapportering 2022/28, såväl i fråga om en yrkeshögskoleexamen som en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Utredningens bedömning: Utformningen av bestämmelsen om kvalificerad yrkeshögskoleexamen bör utgå från de mer ändamålsenliga examenskrav avseende läranderesultat för kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet som föreslagits av MYH. Även nuvarande bestämmelser om yrkeshögskoleexamen och kvalificerad yrkeshögskoleexamen bör ändras på motsvarande sätt.

*Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag samt **delar** utredningens bedömning med **tillägg** enligt nedan samt med nedan angivna **förbehåll**.*

Teknikföretagens kommentar/-er:

Som tidigare nämnts är Teknikföretagen generellt mån om att det formella utbildningssystemet så långt det är möjligt ska främja progression. Teknikföretagen tillstyrker därmed förslaget att införa en ny bestämmelse i förordningen om yrkeshögskolan som innebär att en utbildning får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om utbildningen är en fördjupningsutbildning som omfattar minst 200 yrkeshögskolepoäng och att utbildningen tillsammans med eftergymnasial utbildning inom samma område motsvarar minst 400 yrkeshögskolepoäng.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget med **tillägg** att det i bestämmelsen efter "tillsammans med eftergymnasial utbildning" även ska anges "eller motsvarande kunskaper" för att tydliggöra att en fördjupningsutbildning som leder till en kvalificerad yrkeshögskoleutbildning även kan bygga på reell kompetens motsvarande sådan eftergymnasial utbildning som avses i bestämmelsen.

För att säkerställa att en fördjupningsutbildning leder till progression mellan SeQF-nivåerna föreslår Teknikföretagen även ett **tillägg** till utredningens förslag om att ansökan om att bedriva fördjupningsutbildning bör kompletteras med krav på att kursplan upprättas och lämnas in redan vid ansökan om att bedriva fördjupningsutbildning till myndigheten. Myndigheten skulle kunna föreskriva om

en sådan förändring genom att justera föreskrifter (MYHFS 2009:1) om kursplaner i yrkeshögskolan.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget om införandet av en ny bestämmelse i förordningen så att en utbildning även får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen med **förbehåll**, i enlighet med utredningens förslag, att den nya examensbestämmelsen inte ska knytas till tidigare uppnådda examina, då det annars skulle utesluta de stora grupper yrkesverksamma som ej har avslutad programutbildning, enstaka kurser eller som har utvecklat motsvarande reella kompetens i arbetslivet, att gå en fördjupningsutbildning som leder till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen. Ett krav på examen skulle därtill innebära att fördjupningsutbildningarnas bidrag till näringslivets kompetensförsörjning avsevärt skulle begränsas.

Teknikföretagen delar utredningens bedömning om att utformningen av bestämmelsen om kvalificerad yrkeshögskoleexamen bör utgå från de mer ändamålsenliga examenskraven avseende läranderesultat för kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet som föreslagits av Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), liksom att även nuvarande bestämmelser om yrkeshögskoleexamen och kvalificerad yrkeshögskoleexamen bör ändras på motsvarande sätt. Vi vill särskilt betona att de examenskrav som myndigheten föreslagit troligen även kommer underlätta för validering av reell kompetens.

6.10.4 Behörighetskraven behöver ändras

Utredningens förslag: Det ska göras ett tillägg i 3 kap. 3 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan i form av ett nytt tredje stycke med innebörden att särskilda förkunskaper för en fördjupningsutbildning får avse hel eller del av en eftergymnasial utbildning inom samma område eller motsvarande kunskaper, som fördjupningsutbildningen. Det ska även göras ett tillägg i 3 kap. 7 § andra stycket förordningen om yrkeshögskolan med innebörden att annan tidigare utbildning får användas som urvalsgrund för antagande till utbildning vid fördjupningsutbildning.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen tillstyrker utredningens förslag, men delar däremot inte bedömningen att det sannolikt kommer att vara ett begränsat antal utbildningar som definieras som fördjupningsutbildningar som kan leda till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Vår bedömning är att behovet av fördjupningsutbildningar inom yrkeshögskolan kommer att vara stort och öka i takt med att omställningsstudiestödet byggs ut. Teknikföretagen vill därför betona vikten av att ansökningar om statsstöd för fördjupningsutbildningar behandlas neutralt i relation till andra programutbildningar, det vill säga att arbetsmarknadens behov ska styra utbudet i yrkeshögskolan.

6.12.1 LIA i framtidens yrkeshögskola

Utredningens bedömning: Lärande i arbete (LIA) bör vara obligatoriskt för samtliga utbildningar inom yrkeshögskolan, utom för kurser och fördjupningsutbildningar. Det bör finnas en möjlighet för Myndigheten för yrkeshögskolan att meddela dispens från kravet om LIA i utbildningarna.

*Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning.*

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen anser att Lärande i arbete (LIA) bör vara obligatoriskt inom yrkeshögskolans längre utbildningar. Teknikföretagen anser dock att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ska kunna meddela dispens från kravet om LIA om ledningsgrupperna och arbetsgivarna som står bakom utbildningen anser att det är motiverat. I de fall där flera utbildningsanordnare ansöker om tillstånd inom samma yrkesområde, anser Teknikföretagen att utbildningar som omfattar LIA bör prioriteras.

Enligt Teknikföretagen är LIA en viktig del i utbildningarna inom yrkeshögskolan. För att lära sig ett nytt yrke är det viktigt att få ta del av arbetslivet under utbildningstiden. Vi vill dock betona att LIA, enligt oss, ska vara en del av utbildningen med tydliga utbildningsmål kopplat till det den studerande utbildar sig till och är därmed inte att likställa med en allmän praktik.

För den studerande bidrar LIA till att denne knyts närmare arbetslivet och till den nya yrkesroll som den studerande förväntas arbeta inom efter utbildningens avslutande. Teknikföretagen anser således att LIA är viktigt för att den studerande ska få förståelse för och inblick i branschen och i den aktuella yrkesrollen, men att LIA också ger företagen motsvarande förståelse och inblick i utbildningen.

Företagens avsiktsförklaringar om tillhandahållande av LIA-platser redan i ansökningsförfarandet bidrar till säkerställandet att det är en väl förankrad utbildning.

6.12.2 Förslag om LIA i framtidens yrkeshögskola

Utredningens förslag: För utbildningar som omfattar minst 100 yrkeshögskolepoäng och som inte är fördjupningsutbildningar ska minst en fjärdedel av utbildningstiden bestå av lärande i arbete på en arbetsplats (LIA) om inte undantag medgetts av Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH). Undantag från kravet får beviljas av MYH, efter ansökan, om det finns särskilda skäl. MYH får meddela ytterligare föreskrifter om ansökan. Av utbildningsplanen ska framgå omfattningen av LIA om sådant lärande ingår i utbildningen eller att beslut om undantag fattats av MYH samt datum för beslutet.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen tillstyrker utredningens förslag att Lärande i arbetslivet (LIA) bör göras obligatoriskt för samtliga utbildningar inom yrkeshögskolan som är ett år eller längre (över 100 yrkeshögskolepoäng). Teknikföretagen kan i enlighet med utredningen konstatera att i praktiken ingår Lärande i arbetslivet (LIA) redan i dagsläget i majoriteten av utbildningar på över 100 yrkeshögskolepoäng trots att detta inte är ett krav, varvid förslaget följaktligen kan ses som logiskt och rimligt. Teknikföretagen anser dock att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ska kunna meddela dispens från kravet om LIA om ledningsgrupperna och de arbetsgivare som står bakom utbildningen anser att det är motiverat.

Teknikföretagen instämmer med utredningen om att krav på LIA inte bör ställas för utbildningar inom yrkeshögskolan som är 99 yrkeshögskolepoäng eller mindre. Detta med motiveringen att fokus för dessa kortare utbildningar oftast är kompetensutveckling, vidareutbildning eller specialisering inom området där individen redan är yrkesverksam.

Kapitel 7 Långsiktiga förutsättningar och ett mer stadigvarande utbud av utbildningar

7.8.1 Fortsätt att förenkla processerna vid ansökan

Utredningens bedömning: Myndigheten för yrkeshögskolan bör fortsätta att ta initiativ för att skapa förutsättningar för långsiktig planering för utbildningsanordnare genom att förenkla ansökningsprocessen för anordnarna.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning med nedan angivna **förbehåll**.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen delar utredningens bedömning att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) bör fortsätta att ta initiativ för att skapa förutsättningar för långsiktig planering för utbildningsanordnare genom att förenkla ansökningsprocessen för anordnarna. Teknikföretagen vill dock betona att utredningens förslag om att förenkla processerna inte får ske på bekostnad av att det framgent görs avkall på kvalitetssäkringen och kravet på avsiktsförklaringar.

Teknikföretagen delar utredningens bedömning med **förbehåll** att avsiktsförklaringar ska vara en del av den förenklade processen samt att det ska finnas fungerande kvalitetsprocesser och uppföljning av resultat.

7.8.2 Stimulera utbildningsmiljöer som skapar förutsättningar för investeringstunga utbildningar i ett flexibelt system

Utredningens förslag: En utredning ska få i uppdrag att identifiera behovet av utbildningsmiljöer och utreda hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att sådana miljöer skapas.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Behovet av ett stöd för att möjliggöra investeringstunga utbildningar av samhällsekonomiskt intresse är tydligt. I många fall tvekar utbildningsanordnare inför att ansöka om utbildningar som kräver stora investeringar eller väljer att planera genomförandet på ett sätt som innebär att investeringsbehovet minskar, vilket kan innebära att kvaliteten på utbildningen blir lidande. Detta drabbar samhällsviktiga teknik- och industriutbildningar extra hårt.

Teknikföretagen stödjer även utredningens resonemang att ett samutnyttjande av utbildningsmiljöer bör stimuleras och att ett samutnyttjande av utrustning därmed särskilt bör beaktas i den föreslagna utredningen.

Teknikföretagen anser att den föreslagna utredningen bör startas skyndsamt.

Kapitel 8 Godkännande av utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan

8.10 Förslag om tydligare prövning av utbildningsanordnaren

Utredningens förslag: Reglerna om prövningen av utbildningsanordnarens ekonomiska situation ska regleras i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. En bestämmelse ska införas i förordningen om yrkeshögskolan om att det för att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan krävs att utbildningsanordnaren vid tidpunkten för ansökan inte har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten och inte är i likvidation eller försatt i konkurs. Ett bemyndigande ska även införas i samma förordning om att Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela föreskrifter om vilka uppgifter och dokument som krävs för att visa att förutsättningarna är uppfyllda.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

För Teknikföretagen är en hög kvalitet i utbildningen prioriterat. Detta oavsett vem som utför den. Vi är därför måna om att en tydlig och rättssäker prövning av utbildningsanordnaren görs, inte minst för att säkerställa kvalitet i verksamheten.

Teknikföretagen gör bedömningen att, genom att den prövning som idag återfinns i Myndigheten för yrkeshögskolans (MYH) föreskrifter gällande utbildningsanordnarens ekonomiska situation flyttas till förordningen, blir kravbilden tydligare. Vi anser att utredningens avvägning mellan effektivitet och rättssäkerhet är väl gjord.

Kapitel 9 Utbildningsanordnarens och ledningsgruppens ansvar

9.3.6 Överväganden om entreprenad inom yrkeshögskolan

Utredningens bedömning: Det föreligger inget behov av att reglera när en utbildning får läggas ut på entreprenad. Däremot bör entreprenader inom yrkeshögskolans verksamhet och dess påverkan på kvaliteten i yrkeshögskolan fortsatt följas upp och utvärderas.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning med **tillägg** enligt nedan.

Teknikföretagens kommentar/-er:

För Teknikföretagen är en hög kvalitet i utbildningen prioriterat. Detta oavsett vem som utför den. Ett godkännande för att använda sig av entreprenad i genomförandet av en yrkeshögskoleutbildning bör därför primärt endast ges i syfte att höja kvaliteten på utbildningen, inte när syftet i första hand är av kostnadsbesparande skäl. Det är därför angeläget att myndigheten bevakar att huvudmannens overheadkostnader och upphandlingsförfarande inte påverkar utbildningskvaliteten menligt. I de fall upphandling sker efter beviljande av statsstöd för en utbildning, bör kvalitetsupphandling tillämpas.

Teknikföretagen delar utredningens bedömning att användandet av entreprenad ska beslutas av respektive ledningsgrupp och behöver därigenom i dagsläget inte regleras. Dock anser vi att det redan i ansökan bör framgå om utbildningsanordnaren avser att lägga ut delar eller hela utbildningen på entreprenad. Detta för att det ska bli tydligt och lättare för myndigheten att följa upp effekterna av användandet av entreprenad och dess eventuella påverkan på utbildningens kvalitet.

Teknikföretagen delar utredningens bedömning med **tillägg** att utbildningsanordnare ska ange i ansökan till Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) om utbildningsanordnaren avser att lägga ut delar eller hela utbildningen på entreprenad.

9.4.2 Förslag om utbildningsanordnarens ansvar

Utredningens förslag: En definition av utbildningsanordnare ska införas i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan. Med utbildningsanordnare ska avses den som har det huvudsakliga ansvaret för utbildningen. I samma lag ska anges att utbildningsanordnaren ansvarar för att utbildningsverksamheten genomförs enligt lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den. Ansvarig utbildningsanordnare i förordningen om yrkeshögskolan ska ersättas med utbildningsanordnaren. Bestämmelsen i 2 kap. 7 § 1 förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan ska ändras så att det av utbildningsplanen ska framgå utbildningsanordnaren och övriga som medverkar i anordnandet av utbildningen. Regeringen ska i lagen om yrkeshögskolan bemyndigas att meddela föreskrifter om betygssättning och utfärdande av examens och utbildningsbevis. Regeringen ska även bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om utbildningsanordnarens uppgifter.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen delar utredningens bedömning att det inte ska få råda några som helst tveksamheter kring ansvarsfrågan och att det därför är angeläget att definiera vem som är utbildningsanordnare samt att det är viktigt att förtydliga att det endast finns en (1) utbildningsanordnare för varje utbildning. Det bör tydliggöras att med utbildningsanordnare avses den som har det huvudsakliga ansvaret för utbildningen. Teknikföretagen tillstyrker därmed utredningens förslag att en definition av utbildningsanordnare bör införas i 2 § lagen om yrkeshögskolan i enlighet med detta.

9.5.2 Förslag om tillsyn

Utredningens förslag: I förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan ska anges att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har tillsyn över utbildningsverksamheten i fråga om utbildningarna inom yrkeshögskolan och de övriga utbildningar som myndigheten har tillsyn över. Den definition av tillsyn som finns i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan flyttas till instruktionen. En hänvisning ska införas i förordningen om yrkeshögskolan till instruktionen gällande bestämmelsen om vad som avses med tillsyn. Bestämmelsen i förordningen om yrkeshögskolan ändras så att det framgår att utbildningsanordnaren är skyldig att medverka i den tillsyn som initieras av MYH.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen anser det vara givet att myndigheten ska ha i uppgift att granska att utbildningsanordnaren uppfyller skyldigheterna enligt regelverket. Vi anser därtill att tillsyn ska vara tydligt och konsekvent utformad. Teknikföretagen vill särskilt betona utredningens resonemang och bedömning att tillsyn och kvalitetsgranskning skiljer sig åt och att skillnaden mellan tillsyn och kvalitetsgranskning därför behöver avspeglas i regleringen.

9.6.2 Överväganden och förslag om ledningsgruppen

Utredningens förslag: Det ska i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan anges att det hos utbildningsanordnaren ska finnas en ledningsgrupp för utbildningen. I samma lag ska även anges att ledningsgruppen ska anta sökanden till utbildningen, pröva frågor om tillgodoräkning och svara för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs. Vidare ska ledningsgruppen, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, få besluta att utbildningsanordnare ska anta sökande till utbildningen. Det ska i lagen om yrkeshögskolan även införas undantag från tillämpningen av motiverings- och kommunikationsskyldigheten i förvaltningslagen för ärenden om antagning till utbildningen. Bemyndigande ska införas i lagen om yrkeshögskolan som ger regeringen behörighet att meddela föreskrifter om ledningsgruppens sammansättning och ytterligare föreskrifter om ledningsgruppens uppgifter. I förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan ska förtydligas att ledningsgruppen för korta utbildningar och vissa kurser får besluta att utbildningsanordnaren får anta sökande och utfärda examens- och utbildningsbevis. Bestämmelsen i förordningen om yrkeshögskolan om att ledningsgruppen ansvarar för att utbildningen genomförs enligt författningen och föreskrifter som meddelats av MYH upphävs. Även bestämmelsen i samma förordning om att en kommunal nämnd ska ge en ledningsgrupp att i uppdrag att under nämnden sköta vissa uppgifter upphävs.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen anser att det är bra att förtydliganden görs gällande ledningsgruppens roll och ansvar, inte minst i relation till utbildningsanordnare. Enligt oss är väl fungerande ledningsgrupper av största vikt för att säkra kopplingen till näringslivet och dess reella inflytande. Ledningsgrupperna utgör därmed en av hörnpelarna i det vi benämner som yrkeshögskolans särart.

Kapitel 10 Utbildningarnas innehåll, namn och andra förändringar för att främja kvalitet

10.4.5 Övervägande om delvis nationellt likvärdigt innehåll

Utredningens bedömning: Det saknas behov av att kunna fastställa nationellt likvärdigt innehåll för en del av en yrkeshögskoleutbildning. Vi bedömer inte heller att det finns några andra avgörande behov av förändringar när det gäller nationellt likvärdigt innehåll i yrkeshögskolan.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Som ovan beskrivits har Teknikföretagen valt att särskilt betona vikten av att utredningen i sina förslag utgått från principen att bibehålla yrkeshögskolans särart. I likhet med utredningen anser vi att särarten fortsatt behöver vara styrande vid kommande behov av reformeringar av yrkeshögskolan. I detta ligger bland annat att yrkeshögskolans utbildningar ska dimensioneras efter arbetsmarknadens behov och att flexibilitet ska råda i förhållande till efterfrågan. Givet detta delar Teknikföretagen utredningens bedömning att delvis nationellt likvärdigt innehåll inte bör regleras ytterligare. Med en ökad reglering riskeras minskad flexibilitet och minskade möjligheter för ledningsgrupperna att snabbt kunna skapa förändringar i utbildningarna. Således skulle en ökad reglering rucka på yrkeshögskolans särart.

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har efter dialog med berörd bransch, möjlighet att meddela föreskrifter om vilka kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet som studerande ska ha uppnått vid utbildningens slut för de utbildningar som har inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll. Detta anser vi är bra och möjligheten bör finnas kvar. Inte minst för att det är viktigt för individer att kunna jämföra olika utbildningar och vad de leder till. Men någon ytterligare reglering av delvis nationellt likvärdigt innehåll anser vi alltså inte behövs.

10.5.2 Certifieringar och krav från branschen bör inte vara ett krav för att ingå i yrkeshögskolan

Utredningens bedömning: Det bör inte vara ett krav att en utbildning uppfyller krav för certifiering eller andra typer av krav för auktorisering som ställs inom olika branscher, för att ingå i yrkeshögskolan.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning med **tillägg** enligt nedan.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen anser att det finns behov av att förtydliga utbildningars innehåll och examen. Samtidigt delar vi utredningens bedömning att det inte bör vara ett krav att en utbildning ska behöva uppfylla villkor för certifiering eller andra typer av auktorisering för att få ingå i yrkeshögskolans utbud. Istället ska det vara upp till ledningsgrupperna på respektive utbildning att säkerställa branschernas behov och förväntan på elevernas kunskapsresultat efter avslutad utbildning.

Teknikföretagen vill dock poängtera vikten av att utbildningar som utger sig leda till certifikat eller liknande ska innehålla de moment som certifikaten innebär och att utbildningen ska leda till respektive certifikat (eller motsvarande). Vi har sett flera exempel på att utbildningar uppges svara mot ett certifikat utan att de i realiteten lett till något sådant. Exempelvis finns det inom området skärande bearbetning certifikat med benämningen blått/svart certifikat, där utbildningarnas namn innehållit färgerna blått eller svart trots att utbildningarna inte gett något av dessa certifikat. Detta är allvarlig då det riskerar att vilseleda elever.

Teknikföretagen föreslår därför ett **tillägg** om att utbildningarna som anspelar på eller antyder certifikat ska också leda till ett sådant.

10.6.3 Utbildningarnas namn behöver inte begränsas

Utredningens bedömning: Det finns inte behov av att reglera en utbildningsanordnares möjlighet att välja namn på sina utbildningar.
--

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning med **tillägg** enligt nedan.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen delar utredningens bedömning att namn på utbildningarna inte behöver regleras. Enligt Teknikföretagen bör det fortsatt vara ledningsgrupperna som beslutar om namnet på en utbildning.

Teknikföretagen föreslår dock **tillägg** att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har ansvar för att namnet på utbildningarna inte är vilseledande. Dialog med utbildningsanordnare och branschen ska ske i de fall utbildningens namn anspelar på ett visst certifikat eller auktorisation.

Teknikföretagen anser exempelvis att namnet *ingenjör* kan användas, men bör i detta fall föregås av dialog mellan Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och utbildningsgivaren för att säkerställa matematisk och naturvetenskaplig höjd i kombination med CDIO-baserad pedagogik¹.

¹ CDIO är varumärkesskyddade initialer för Conceive Design Implement Operate. CDIO Initiative är ett utbildningsramverk som betonar tekniska grunder i samband med att utforma, designa, implementera och driva verkliga system och produkter.

10.7.1 Fler åtgärder behövs för att främja kvaliteten i yrkeshögskolan

Utredningens förslag: För att främja kvaliteten i yrkeshögskolan föreslås att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ges i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att öka de studerandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningarna genom att undersöka vilka funktioner som kan vara gemensamma kopplat till studerandehälsa. MYH bör också analysera och föreslå åtgärder för att värna innovationskraften i yrkeshögskolan.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag med **tillägg** enligt nedan.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen tillstyrker de förslag som utredningen presenterar för att främja kvaliteten i yrkeshögskolan.

Teknikföretagen saknar dock ett förslag om en översyn av schablonnivåerna som ligger till grund för statsbidrag för yrkeshögskoleutbildningarna. Dagens schablonmodell tar i dagsläget, enligt oss, inte tillräcklig hänsyn till att olika utbildningsområden har olika förutsättningar som i praktiken till exempel medför olika behov av lokaler, maskiner och inventarier.

Teknikföretagen tillstyrker därmed utredningens förslag med **tillägg** att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ges uppdrag att genomföra en översyn av schablonnivåerna för att säkerställa att nivåerna ger rimliga förutsättningar att bedriva utbildning inom efterfrågade utbildningar. I uppdraget bör ingå att utreda förutsättningarna för en mer diversifierad ersättningsmodell, där statsbidraget i större utsträckning överensstämmer med den faktiska kostnadsbilden för respektive utbildningsinriktning. Översynen av schablonerna bör ske med utredningens förslag om utbildningsmiljöer i beaktande.

Kapitel 11 Yrkeshögskolans roll i omställningen mot ett hållbart samhälle

11.10.1 Fler platser på yrkeshögskolans program och kurser

Utredningens förslag: Yrkeshögskolan ska utvidgas med permanenta medel både för program och kurser.

Teknikföretagen **tillstyrker** utredningens förslag med **tillägg** enligt nedan.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen är generellt sett positiva till utredningens förslag att Yrkehögskolan ska utvidgas med permanenta medel både för program och kurser.

Efterfrågan på personer med en examen ifrån yrkehögskolan är mycket stor inom industrin. Yrkehögskolan har också en betydande roll i det så kallade livslånga lärandet och efterfrågan på utbildningar för yrkesverksamma kommer med största säkerhet fortsätta att öka. Detta både mot bakgrund av de stora kompetensbehov som finns i näringsliv och industri kopplat till den gröna omställningen och den digitala strukturomvandlingen, men också mot bakgrund av införandet av införandet av omställningsstudiestödet som sannolikt bidrar till en delvis ny grupp studenter.

För de industrirelevanta utbildningarna har det dock varit en utmaning att utbildningarna inte attraherar tillräckligt många sökande. Detta har inneburit att fler utbildningsplatser inte per automatik gett fler utbildade. Även om vi bedömer att många av utredningens förslag kan bidra till en expansion i rätt riktning, anser vi att det behövs kompletterande insatser för att få framförallt ungdomar, men också fler vuxna att söka utbildningarna inom området teknik och tillverkning. Därför anser vi att expansionen även bör inkludera resurser för att öka kännedomen både om yrkehögskolan som utbildningsform, men också om vilka utbildningar som behoven och framtidsutsikterna för jobb är som störst. I detta förslag bör även frågan om hur så kallade Behörighetsförberedande utbildning (BFU) i högre grad kan stimuleras.

Eftersom antalet individer som läser teknik- och industrirelaterade utbildningar på gymnasial nivå är alldeles för få i relation till behovet, blir följderna att den potentiella grupp som kan söka eftergymnasiala utbildningar inom teknik- och industri blir begränsad. Därför var Teknikföretagen tillsammans med övriga industrins parter engagerade i införandet av Behörighetsförberedande utbildning (BFU) inom yrkehögskolan och tyckte att detta var bra. I dagsläget nyttjas dock inte möjligheten att erbjuda Behörighetsförberedande utbildning (BFU) i den grad vi tror skulle behövas.

Teknikföretagen föreslår **tillägg** att Myndigheten för yrkehögskolan (MYH) ske ges uppdrag och resurser för att vidareutveckla arbetet med att öka kännedomen om yrkehögskolan och dess utbildningsformer. I uppdraget bör ingå hur Behörighetsförberedande utbildning (BFU) i högre grad kan stimuleras.

Kapitel 12 Utbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år

12.8 Övervägande om överföring av ett fjärde tekniskt år till yrkehögskolan

Utredningens bedömning: Vi avråder regeringen från att göra en överföring av vidareutbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år till yrkehögskolan.

Teknikföretagen **delar** utredningens bedömning med **tillägg** enligt nedan.

Teknikföretagens kommentar/-er:

Teknikföretagen vill betona vikten av Teknikprogrammets fjärde tekniska år (Te4). Svenska företag inom teknik- och industrisektorn tar emot praktikanter och anställer elever från fjärde året på teknikprogrammet. Vår erfarenhet är att de elever som efter teknikprogrammet valt att läsa ett fjärde år får djupare teknisk kompetens och större förståelse för bredden av möjligheter inom teknik än de som enbart läser programmets tre första år. Dessutom ser vi att de som väljer att läsa vidare på universitet eller högskola direkt efter sitt fjärde år är betydligt bättre rustade inför sitt val av vidare studier än de teknikprogramselever som inte läst det fjärde året.

Teknikföretagen stödjer det resonemang och de slutsatser som utredningen bygger sitt ställningstagande på avseende avrådan om en överföring av vidareutbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år till yrkeshögskolan. Teknikföretagen vill särskilt peka på två viktiga delar.

1.) *Ett bibehållande av Te4 som gymnasieutbildning innebär fördelar som skulle gå förlorade vid en överföring till yrkeshögskolan.* Det finns ett stort behov av utbildade tekniker på SeQF 5-nivå. Teknikföretagen stödjer därför utredningsdirektivets och sedermera utredningens bedömning om att fler personer bör genomföra utbildningar motsvarande vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. Ett bibehållande av Te4 som gymnasieutbildning innebär fördelar som skulle gå förlorade vid en överföring till yrkeshögskolan.

2.) *En överföring av Te4 till yrkeshögskolan riskerar få stora konsekvenser för de grundläggande principer som framgången med dagens yrkeshögskola vilar på.* Teknikföretagen stödjer utredningens bedömning och sedermera utredningens förslag om att bevara yrkeshögskolans särart.

Teknikföretagen stödjer utredningens bedömning att det skulle krävas grundläggande förändring av yrkeshögskolan (i negativ riktning) för att Te4 ska passa in i yrkeshögskolan. För att en överföring av Te4 ska vara möjlig är vår bedömning att yrkeshögskolan skulle behöva ändra sina principer i form av införandet av ett fast nationellt innehåll, införandet av fasta antagningskrav samt införandet av en ny form av examen. Vidare skulle dagens grundläggande principer för yrkeshögskolan behöva frångås i form av att innehållet ej skulle bli prövat gentemot företagets behov samt att dagens flexibilitet skulle minska orsakade bland annat av specifika antagningskrav samt krav på specifik lärarbehörighet. Dessa förändringar anser vi skulle missgynna yrkeshögskolan.

Teknikföretagen stödjer vidare utredningens bedömning av skäl som motiverar att Te4 ska finnas kvar inom befintlig gymnasiestruktur. I likhet med utredningen anser vi att det finns ett behov både hos företag och elever av Te4 då målgrupperna för det fjärde tekniska året i gymnasieskolan och studerande inom yrkeshögskolan skiljer sig åt samt att begreppet gymnasieingenjör fyller ett syfte i sig. Teknikföretagen vill också lyfta fram betydelsen som Te4 har för rekrytering av elever till Te1-3. Vi vill dessutom lyfta fram och värna den höga examensgrad Te4 har.

I enlighet med utredningen vill Teknikföretagen poängtera att det redan idag är möjligt att bedriva Te4-liknande utbildningar inom befintlig yrkeshögskola.

Teknikföretagen föreslår **tillägg** att vissa förändringar inom befintligt Te4 bör ske. Dessa bör ske i enlighet med Skolverkets skrivelse till Utbildningsdepartementet 2018-03-28 (Dnr 4.2.2-2017:1490). I skrivelsen föreslås följande:

- En slopad åldersgräns av 22 år inom Te4, så att rekrytering även kan ske av äldre sökande och i samarbete med den kommunala vuxenutbildningen.
- Att elever under 20 år inom Te4 ges möjlighet att finansiera vidareutbildningen med hjälp av studiemedel.
- En breddning av det befintliga statsbidragets användande för Te4, så att detta även kan nyttjas för relevant preparandutbildning.

Teknikföretagen

Maria Rosendahl
Näringspolitisk chef

Mats Andersson
Expert kompetensförsörjning